

πρέζα

Δευτέρα, 2 Ιουλίου 2012

6:38 μμ

Σημασία:

- λεία, λάφυρο, το προϊόν του ρεσάλτου η της εκστρατείας.
λεία, Ιων. λη(η, Δ<ορ. λαία, ή, 1. κλοπιμαία, λάφυρα που προέρχονται από αρπαγή, σε Ηρόδ., Σοφ., Ευρ., κ.λπ.* γενικά, περιουσία που μπορεί να ληστευθεί, σε Θουκ., Ξεν.· λείαν ποιείσθαι χώραν = λεηλατεῖν χώραν, σε Βουκ.* Μυσών λεία, λέγεται για κάθε πράγμα που μπορεί να αρπάξει κάποιος χωρίς να τιμωρηθεί -«ξέφραγο αμπέλι», διαρπαγή, σε Δτ,μ. 2. λαρυφαγώγηση (ως πράξη), ζω από λήης, σε Ηρόδ.
- Λήζομαι: λαμβάνω ως λάφυρον, λεηλατώ, λαφυραγωγώ, λαμβάνω δια της βίας
- Νεωτ. πρέζα (η) (χωρ. γεν. πληθ.) 1. η ποσότητα ουσίας σε μορφή σκόνης, που μπορεί να κρατηθεί ανάμεσα σε ένα δάχτυλο και τον αντίχειρα, γενικότ. η μικρή ποσότητα: μία πρέζα αλάτι
- 2. η δόση ναρκωτικής ουσίας: παίρνω πρέζα
- 3. (συνεκδ.-αργκό) η λήψη ναρκωτικών ουσιών:

Ετυμολογία:

- Η λεία λέγονταν «πρέζα» (από το Ιτ ρήμα prendere = λαμβάνω, λεηλατώ και πρέζα=λήψη πρβλ το κν. «πρίζα» για το ηλεκτρικό ρεύμα και «πρέζα» για τα ναρκωτικά. Η πρέζα είναι η αρχαία δραχμή (από το δράττομαι = αρπάζω). Σήμαινε το ποσό των οβελών (τα σουβλάκια) που μπορούσε να αδράξει μια χούφτα.

Στα λατινικά η λεία λεγεται **præda**

- Η λεξη είναι ηχητική συγγενής και έχει την ίδια περιπου σημασια με το **presa**. Επι ανθρώπων **rapina** και επι οπλων ως λαφύρων λεγεται **spolium**. **Spolia** λεγονται στην αρχαιολογια τα λεηλατημένα δομικα στοιχεια αρχαιων ναων που τοποθετούνται σαν δομικα υλικα σε νεοτέρα κτίσματα συνηθως χριστιανικές εκκλησιές. Ανακύκλωση με υψηλο πνευμα καταστροφής! Οι ανρώπινες λειες, τα ανδράποδα, (garinae) οφειλαν να καταβαλουν **λύτρα** για να ελευθερωθουν.
- Από τα λυτρα > λυτρώνω καταβαλλω τα λύτρα για να ελευθερωθει καποιος, ειμαι λυτρωτης. Λυτρωτής καλειται και ο Ιησους αφου υποτιθεται ότι λυτρωσε τους ανθρωπους.

Πβλ. *Πάσχα τὸ τερπνόν, Πάσχα Κυρίου, Πάσχα, Πάσχα πανσεβάσμιον ἡμῖν ἀνέτειλε, Πάσχα, ἐν χαρᾷ ἀλλήλους περιπτυσώμεθα, ὦ Πάσχα λύτρον λύπης· καὶ γὰρ ἐκ τάφου σήμερον ὥσπερ ἐκ παστοῦ, ἐκλάμπας Χριστός, τὰ Γύναια χαρᾶς ἐπλησε λέγων· Κηρύξατε Ἀποστόλοις.*

Από τα στιχηρά του Πασχα

- **PRÆDA, æ, f. Proie, butin, profit, gain.**
SYN. Rapina, spolium, manubiæ. **ΕΡΙΤΗ.** Certissima, communis, frumentaria, ingens, immanis, integra, magna, mediocris, optima, præclara, parta, popularis, præsens, prætoria, tanta, universa. Prædæ judiciales, novæ.
PHRAS. Prædas maximas fecere milites nostri, *nos soldats ont fait un immense butin.* Prædas egere ingentes ex agris; omni clade belli pervastarunt agrum et diripuerunt; quidquid ferri agique potuit, id totum prædæ fuit militibus nostris; præda ingenti potiti, locupletati sunt ex hostium agro; prædæ tantum fuit, ut prædantium tot manus iis spoliis vix sufficerent; auri argentique pondus ingens diripuerunt milites nostri; prædæ captum est plus quam credi possit. Cf. Populor, Diriplo.
USUS: Prædas facere, agere, agitare, *faire, conquérir du butin.* Prædæ fuere hostium castra. Prædam captam inter se dividere, condonare. Militem a præda cohibere, repellere. Prædæ

Prædam captam inter se dividere, condonare.
Militem a præda cohibere, repellere. Prædæ
pars major ira corrupta. Cf. Prædor.

PRAEDA signifies moveable things taken by an enemy in war. Such things were either distributed by the Imperialor among the soldiers (I. i. v. ii. 18, xi 13 ; Sail. Jap. 68), or sold by the quaestors, and the produce was brought into the Aerarium: —

Λεία. præda.

- —ολεσαι Δαναῶν-Βοτα και λειαν. ib. 145.
ΣΥΝ. Ποιμνια, βοσκηματα.—ληϊς, αγρα.

ΡΑΝΣΟΝ, s. a price paid for liberty ; It. *ransom* ; F. *ran-
son* ; Swed. *ranson*, from L. *redemptio*.

λεία άττ., λαϊα, δωρ., ληϊή (*λαρι3) ίων., ληϊς, -18ος,ή Ιων., άττ. «λάφυρα, λεία, λαφυραγώνησις», ληϊζομαι, άττ. ληϊζομαι «λαμβάνω ώς λάφυρον, ληλατώ, λαφυραγωγώ, λαμβάνω δια της βίας», ληϊστωρ, -ορός, ληϊ-
στήρ, -ήρος, 6, λησθή· δωρ. βαστάς, 6 ·ό διαρπάζων, ληστής, πειρατής, ληστεύω "είμαι ληστής ή πειρατής,
ληλατώ", Χλιαxela, ή "βίος ληστού, ληστεία, πειρατεία», ληλατήριον, τό "συμμορία ληστών, καταφύγιον
ληστών», όμ. ληϊή«ς, -ια>,-, ή "ή της λείας προϊσταμένη, διανεμούσα τήν λείαν» |έπί(Ι. τής Α&ηνάς, άλλαχοϋ
άγλιείη "ή άγουσα την λείαν") : συγγ. τοις: άρχ. Ενδ. Ιδtr»m=Χeta, λατ. lucrum=κέρδος, έλλ. απολαύω "δ,τι
καϊ νϋν, απολαύω" (δ ιδέ)· πβ. λήϊον, -Α "τ6 «καλλιεργημένο χωράφι» προ τοϋ θερι-σμοϋ, τά σπαρτά, αγρός
έσπαρμένος μέ σίτον". καϊ λάρός »δ ευχάριστος τήν γεϋσιν, γλυκύς, ηδϋς, ευχάριστος».

Εγκυκλοπαιδικά

- Η "μισθοδοσία" των εκστρατευτικών σωμάτων του μεσαιώνα. Οι εκστρατεύοντες δεν πλήρωναν πάντα με μισθό (ρόγα) αλλά αφήναν το στρατό τους να ληλατεί τις κατελημμένες περιοχές. Αυτό ήταν και το κέρδος των στρατιωτών. Οι αιχμάλωτοι πουλιόνταν ως δούλοι στο Τούνεζι στη Μπαρμπαριά και το τίμημα συμπλήρωνε τις πρέζες των πολυτίμων αντικειμένων της ληλασίας, Τα [λύτρα](#).¹ από την απελευθέρωση των αιχμαλώτων συνέβαλλαν στην κάλυψη του προϋπολογισμού της εκστρατείας.

Ξενόγλωσσα

Ιταλικά

presa

PRESA από το Λατινικό PRENSUS = PREHENSUS μετοχή αορίστου του PREHENDERE
παίρνω, λαμβάνω, prendere .

- 1) Η πράξη της κατάσχεσης, λήψης
- 2) Αλλά και το ίδιο το αντικείμενο, αυτό που παίρνουμε τα κατασχεθέντα πράγματα ή ζώα.

présa dal lat. PRÉNSA femm. di PRÉNSUS = PRÉHENSUS part. pass. di PRÉHENDERE prendere (v. q. voce).
L'atto del prendere, dell'afferrare, dell'impadronirsi ; in senso concreto Quantità di roba o d'animali presi.
Deriv. Presèlla; Preserèlla.

Συνώνυμο

roba

ròba e ròbba *lad. e prov. rauba; fr. robe, ant. reube; a. sp. rouba, mod. ropa; a. port. rouba-o, mod. roupa; dal b. lat. RAUBA, preso al germanico: a. a. ted. ROUB, RAUP, mèd. ROUB, mod. RAUB, a. frisone RÔF ecc. spoglia, preda di guerra [e quindi connesso a Ruba] (v. Rubare).*

Prop. Spoglie, Bottino di guerra, ma nella lingua nostra venne ridotta al senso di *sostanza* in generale, cioè di Cosa di qualche valore che si possiede o è atta ad esser posseduta; anche più specialmente di Oggetto di vestiario, Veste [senso che ebbe pure nelle lingue germa-

niche e trapassò nelle romanze: *mod. fr. robe, ant. sp. roba, mod. ropa*].

Roba ha inoltre il senso più generale di Cosa, detto però con disprezzo o per celia: *o. es. Che roba è questa? l'è proprio roba la cani [detto di una cattiva vivanda]*.

Από εδώ rubare = ληστευω

Πβλ. και τον γλωσσοδέτη ο ρουμπης ο κουμπης ο ρουμποκομπολογης και τα ρηματα ρουμπωνω και κουμπωνω. Τα επώνυμα Ροβας. Ρουμπάκης, κουμπής κλπ.

Η Φράση **γίναμε ρόμπα** (εδώ με την εννοια λαφυρο) είναι συνώνυμο του διαπομεπυτηκαμε, γίναμε θεατρο. Οι Ρωμαιοι επεφύλασσαν **ατιμωτικο θριαμβο** στους ηττημενους εχθρους τους.

Μαζυ με τους εξευτελιζομενους περιεφεραν και τα λαφυρα, την λεια, τη roba.

Αγγλικά

loot λάφυρο, λεία
ransom λύτρα
booty λεία, λάφυρο
prize βραβείο, έπαθλο, λάφυρο, μόχλευση
plunder λεηλασία, αρπαγή, λάφυρο
spoil λεία, λάφυρο

Γαλλικά

rançon λύτρα
butin λεία, λάφυρο
prix βραβείο, έπαθλο, λάφυρο
pillage λεηλασία, αρπαγή, λάφυρο
gâcher λεία, λάφυρο
proie

Τουρκικά

Γιάγμα yağma < μον διακομιζω απ ο που και το ΝΕ διαγουμίζω

Εικόνες

Εικονα 1 - Η πρέζα

Drake viewing treasure taken from a Spanish ship

Εικόνα 2 - Τα λύτρα

Πληρωμή λύτρων για τους αιχμάλωτους της μάχης της Νικόπολης

Φράσεις

Βγάλε το βραστήρα από την **πρίζα**

Μπηκαν διαρρηκτες και τα τα κανανε **λεια-δα** (Δηλ. τα λεηλάτησαν).

Πβλ. **λείαν** ποιείσθαι χώραν με επιδραση από την **αλιαδα**, σκορδαλια, αλοιφη.

Η ομόνοια γέμισε **πρεζάκηδες**

Τον σκότωσε η **πρέζα**

Περιεφέρετο εις **άγραν** πελατών (η πουτάνα!) (αγρα= λεια συνώνυμο του **πρέζα**)

Ἄγρᾱ, as. ἤ. captura. sporting; prey captured. Πενθεῦ, παρεσμεν τηνδ ἄγρᾱν ηγρευκοτες. Bacch. 434. και δη ἄγρηνι εφεπεσ-

κον—μ. 330.—χαιρουσι δέ τ' ανερες ἄγρη. χ.
305. ΣΥΝ. Αγρεσια, αγρευμα, αγρευσις, λειᾶ,
ληλασια. ληϊδος αἴσα. ΕΡΙΤΗ. Αφνειη, εφί-
μερος, ευθηρος, ερατεινη, ευκερωσ, ευαντητος.
—ποντιος, δολιη, ιχθυοεσσα, κερδαλη, δυσ-
κερδης, ευστοχος, ευκαματος, θανατηφορος,
θηροφονος, δολορῶραφης, ευπτερος, δαφωως,
ελαφηβολος, κεμαδοσσοος, ταχυγουνος.

9490.44

Αναφορές

Ανδραποδον

Το ἐν πολέμῳ λαμβανόμενον ἀνδράποδον ἐν **παιδα** ἐστίν, οὐ μὴν τῷ δικαίῳ τῆς ὑποστροφῆς ἐπανέρχεται.

Κων. Ἀρμενοπουλος - Εξάβιβλος 499.148 - Ζ 5. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΝΑΥΑΓΙΩ ΡΙΠΤΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΥ ΥΠΟΣΤΡΟΦΗΣ.

Praeda 1

578 mater triumph **praeda** fraterni vehar? For **praeda** used of human beings in the context of military conquest, cf. also Sen. Troad. 58, 150, 980; [Sen.] Herc. 0e!. 1789. The effect is to dehumanise, by designating people as no more than movable objects of some value. For **praeda** used of people in other context.s. cf. Sen. Phoen. 15 [Acicion] . . . nova **praeda** canibus and OLD **praeda** 2b. triumphi. . . fraterni = 'of a triumph over a brother'; for triumphus with an objective genitive in the sense 'triumph over', sec OLD triumphus 2b; here the objective genitive (fratris) has been replaced by an adjective (fraterni) (sec KS 1.212—13).

For the genitive of origin with **praeda**, cf. Sen. Troad. 150 Argo/id **praeda** triumphi, where, as at Again. 804 and HTC. Fur. 58—9, the suggestion of a Roman triumph occurs in a Greek Context. On Seneca's treatment of this, see Walter, 81—9. It was more usual for captives to be driven into Rome on foot in chains before the chariot of the triumphator, but there is archaeological evidence of human booty being transported in wagons (D&S 5.489). On the organisation of the Roman triumph, see Ernst Künzl, The romische Triumph Siegesfeiern im antiken Rom (Munich, 1988), chap. V. Seneca's Phoenissae: Introduction and Commentary σελ.233

Praeda 2

præda, æ, f., ¶ 1 proie [de guerre], butin, dépouilles : CIC. Agr. 2, 61 ; CÆS. G. 7, 11 ; prædam facere CÆS. G. 4, 34, 5, faire du butin || [en gén.] butin, vol, rapine : prædas facere CIC. Verr. 3, 119, faire du butin ¶ 2 a) proie, prise faite à la chasse ou à la pêche : VIRG. En. 3, 3, 223 ; JUV. 14, 82 ; PL. Rud. 909 ; Ov. M. 13, 936 || [fig.] proie, prise : PL. Ps. 1124 ; Ov. H. 15, 51 ; b) proie, pâture des animaux : HOR. O. 4, 4, 50 ; c) gain, profit : NEP. Chab. 2, 3 ; PHÆD. 5, 6, 4.

Dictionnaire Gaffiot latin-français (1934)

Λεια 1

... πολλοὶ δὲ καὶ λείαν πλείστην ἄγοντες. ὡς δὲ παρῆν ἡ λεία, συγκαλέσας τοὺς τε τῶν Μήδων ἄρχοντας καὶ τῶν Ὑρκανίων καὶ τοὺς ὁμοτίμους ἔλεξεν ...

ΞΕΝΟΦΩΝ - ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑ 5.3.2.2

Λεία 2

Κολοφώνιοι δὲ προσεχώρησαν. καὶ τῆς ἐπιούσης νυκτὸς ἐνέβαλον εἰς τὴν Λυδίαν ἀκμάζοντος τοῦ σίτου, καὶ κόμας τε πολλὰς ἐνέπρησαν καὶ χρήματα ἔλαβον καὶ ἀνδράποδα καὶ ἄλλην λείαν πολλήν.

Ξενοφών Ἑλληνικά 1.2.5

Συνώνυμα

Κούρσος

Ἡ πειρατεία (πβλ. Κουρσάρος) < Λατ. Cursor ἐπι-δρομέας. Ἀλλά καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πειρατείας, ἡ λεία, ἡ πρέζα.

256

BIBAIION THΣ ΚΟΥΓΚΕΣΤΑΣ

5770 Καὶ ἐμέρισε τὸ κοῦρσο του, τὸ νίκος ὁποῦ ἐποίησεν,
ᾤρισεν καὶ ἀπελόγησεν ὅλα του τὰ φουσάτα,
Καὶ ἐδιέβησεν ὁ καθεὶς ἐκεῖθεν ὁποῦ ἦλθε.
Τὸν πρίγκιπα ἐκράτησεν, καὶ ἐπῆρέ τον μετ' ἐκεῖνον,
[Καὶ ὀλόρθη εἰς τὴν Ἀνάπολιν ἐδιέβησεν οἱ δύο,]

Παραγωγα

πριζα ὁ ηλεκτρικὸς ἀκροδέκτης (θηλυκὸς ἢ ἀρσενικὸς)

πρεζάκιας τοξικομανὴς, ὁ ποὺ κανεὶ χρῆση πρέζας

πρεζόνι φτωχὸς καὶ νεαρὸς τοξικομανὴς

Ομόρριζα

πένσα (λαβίς, τσιμπίδα) < Λατ. PRENSA

Ποίηση

[Κάτω στη Μήλο](#)

Μη μου λες Τζαφέρ Μπέη ἴα τη φαρσέζα*

Ἰατί ἔναι τω μπαλληκαριῶ μου ἡ φρέζα.**

293.66

Φαρσεζα = σεντουκι, χρηματοκιβώτιο

Φρεζα = πρέζα ή πραιίδα

*105 Κ' απέξω ετριγύριζε το κλέφτικο παρτίδο,
κι ακαρτερούσανε να 'ρθουν οι πρέζες των παντίδω.*

293.172

31

Άλλους διήγειρε πολλούς
η όψις των θελγήτρων
της κόρης της περικαλλούς,
και ενεψύχου τους δειλούς
ελπίς πλουσίων **λύτρων**.

Αλ. Ραγκαβή - Διονύσου πλους

Copyright© 2012 by Aris Stougiannidis